

Piespiedu darba pirmsākumi Latvijā un soda izpildes evolūcijas sākums

This project is co-funded by
the European Union

Ilona Kronberga,
LU Krimināltiesisko zinātņu
katedras doktorante
Salduš, 02.06.2016, Rēzekne
9.06.2016

Krimināllikuma redakcija uz spēkā stāšanās brīdi

01.04.1999

36.pants. Soda veidi

(1) Personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, var piespriest vienu no šādiem pamatsodiem:

- * 1) nāves sods;
- * 2) brīvības atņemšana;
- * 3) arests;
- * 4) piespiedu darbs;
- * 5) naudas sods.

(2) Bez pamatsoda notiesātajam var piespriest šādus papildsodus:

- * 1) mantas konfiskācija;
 - * 2) izraidīšana no Latvijas Republikas;
 - * 3) naudas sods;
 - * 4) tiesību ierobežošana;
 - * 5) policijas kontrole.
- (3) Soda izciešanas kārtību nosaka saskaņā ar likumu.

Krimināllikuma redakcija šodien

36.pants. Sodu veidi

(1) Personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, var piespriest vienu no šādiem pamatsodiem:

- * 1) (izslēgts ar 01.12.2011. likumu);
- * 2) **brīvības atņemšana**;
- * 3) (izslēgts ar 13.12.2012. likumu);
- * 4) (izslēgts ar 13.12.2012. likumu);
- * 5) **piespiedu darbs**;
- * 6) **naudas sods**.

(2) Bez pamatsoda notiesātajam var piespriest šādus papildsodus:

- * 1) mantas konfiskācija;
- * 2) izraidīšana no Latvijas Republikas;
- * 21) piespiedu darbs;
- * 3) naudas sods;
- * 4) tiesību ierobežošana;
- * 5) (izslēgts ar 08.07.2011. likumu);
- * 51) probācijas uzraudzība;
- * 6) (izslēgts ar 13.12.2012. likumu).

Piespiedu darbs Krimināllikumā toreiz....

40.pants. Piespiedu darbs

(1) Piespiedu darbs ir piespiedu iesaistīšana sabiedrībai nepieciešamajos darbos, ko notiesātais izcieš kā sodu, veicot dzīvesvietas apvidū pašvaldības noteiktos darbus no pamatdarba vai mācībām brīvajā laikā un bez atlīdzības. Piespiedu darbu nosaka uz laiku no četrdesmit līdz divsimt astoņdesmit stundām.

(2) Piespiedu darbs nav piemērojams darbspējīgām personām un militārpersonām.

(3) Ja persona, kas notiesāta ar piespiedu darbu, ļaunprātīgi izvairās no soda izciešanas, tiesa neizciesto sodu **aizstāj ar arestu**, astoņas darba stundas rēķinot kā vienu aresta dienu.

Piespiedu darbs Krimināllikumā tagad....

40.pants. Piespiedu darbs

(1) Piespiedu darbs kā pamatsods vai papildsods ir piespiedu iesaistīšana sabiedrībai nepieciešamajos darbos, ko notiesātais vai persona, kurai piespiedu darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, izcieš, veicot dzīvesvietas apvidū piespiedu darba izpildes institūcijas noteiktos darbus no pamatdarba vai mācībām brīvajā laikā un bez atlīdzības. Piespiedu darbu kā pamatsodu nosaka uz laiku no četrdesmit līdz divsimt astoņdesmit stundām. Prokurors, priekšrakstā par sodu nosakot piespiedu darbu, var piemērot ne vairāk kā pusi no šajā pantā paredzētā maksimālā piespiedu darba ilguma. Piespiedu darbu kā papildsodu uz laiku no četrdesmit līdz simt stundām var noteikt personām, kuras notiesātas nosacīti.

(2) Piespiedu darbs nav piemērojams darbnespējīgām personām.

(3) Ja persona, kas notiesāta ar piespiedu darbu, vai persona, kurai piespiedu darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, ļaunprātīgi izvairās no soda izciešanas, tiesa neizciesto sodu aizstāj ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, četras darba stundas rēķinot kā vienu īslaicīgas brīvības atņemšanas dienu.

(4) Pēc soda izpildes iestādes priekšlikuma tiesa personu, kura notiesāta ar piespiedu darbu vai kurai piespiedu darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, var atbrīvot no soda izciešanas, ja piespiedu darbs ir noteikts uz laiku, kas nav mazāks par astoņdesmit stundām, un ja persona priekšzīmīgi izpilda piespiedu darbu un citus tai uzliktos pienākumus, un ja faktiski ir izciesta ne mazāk kā puse no noteiktā soda.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.04.2002., 17.10.2002., 28.04.2005., 28.09.2005., 16.06.2009. un 13.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

Arests 1.04.1999

39.pants. Arests

(1) Arests ir personas īslaicīga piespiedu turēšana ieslodzījumā.

(2) Arestu nosaka uz laiku no trim dienām līdz sešiem mēnešiem. Aizstājot naudas sodu ar arestu, to var noteikt uz laiku līdz vienam gadam.

(3) Aresta laikā personu var iesaistīt pašvaldības noteikto sabiedrībai nepieciešamo darbu veikšanā.

(4) Militārpersonas arestu izcieš virssardzē.

(5) Arests nav piemērojams grūtniecēm un mātēm, kuru aprūpē ir bērns līdz viena gada vecumam.

Arests un īslaicīga brīvības atņemšana šodien

39.pants. Arests

(Izslēgts ar 13.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

38.pants. Brīvības atņemšana

- (1) Brīvības atņemšana ir personas piespiedu turēšana ieslodzījumā.
- (2) Brīvības atņemšanu nosaka uz laiku **no piecpadsmit dienām** līdz divdesmit gadiem.
- (2.1) Šajā likumā īpaši paredzētajos gadījumos par kriminālpārkāpumiem un noziegumiem, par kuriem šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem, **var noteikt īslaicīgu brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim mēnešiem.**
- (3) Šajā likumā īpaši paredzētajos gadījumos brīvības atņemšanu var noteikt uz visu mūžu (mūža ieslodzījums).
- (4) Brīvības atņemšanas laiks nosakāms gados, mēnešos un dienās.

Latvijas sodu izpildes kodekss šobrīd

Septītā sadaļa

Ar brīvības atņemšanu nesaistītu kriminālsodu izpilde

(Sadaļa 14.10.1998. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.1999.)

Divdesmit ceturtnā nodaļa

Piespiedu darba izpildes kārtība

No 133.panta (Notiesātā pienākums pieteikties piespiedu darba izpildes institūcijā soda izciešanai) līdz līdz 138.pantam Ar piespiedu darbu notiesāto atbildība.

Piespiedu darba principi

- * Darbs sabiedrības labā, kas piemērojams tikai par tādiem pārkāpumiem, kur nodarītais kaitējums novēršams
- * Sods/darbs nav līdzeklis, lai pazemotu cilvēku
- * Soda izpildes uzraudzība un darba organizācija
- * Darbs brīvajā laikā no mācībām un algota darba
- * Darbs tuvu dzīves vietai
- * Darba veids, ko veicot var dot sabiedrībai vislielāko labumu

Paldies par uzmanību!